

ЕКОНОМІЧНИЙ ТА СУСПІЛЬНИЙ ДОБРОБУТ ТА ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ: АСПЕКТИ ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТІ

Володимир ДЕМИДЕНКО, професор кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Нині проблематика ефективного забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству є надзвичайно актуальною не лише в Україні, а й в світі. Це обумовлено багатьма факторами основними з яких є: пандемія коронавірусу, ізоляція, фінансові проблеми, економічна криза тощо.

З огляду на наведені вище чинники, які впливають на поширення домашнього насильства в Україні, можна дійти висновку про взаємозалежність добробуту населення і розповсюдження домашнього насильства. Більше того викликає інтерес встановлення праксеологічних та історико-антропологічних аспектів взаємозалежності економічного добробуту та поширення домашнього насильства.

Адже добробут є одним з показників якості життєдіяльності населення. В економічній літературі існує загальноприйняте визначення добробуту: добробут – це є позитивний фізичний, соціальний та ментальний стан, який є результатом діяльності не тільки індивіда, але й доступності суспільних благ та відносин з іншими людьми. Він є наслідком задоволення базових потреб, відчуття сенсу життя у людей та можливості досягнення важливої для них особистої мети та участі у суспільному житті. Все вищезазначене повинно підтримуватися умовами, що включають у себе гарне здоров'я, фінансову забезпеченість, наявність оплачуваної роботи, суспільну взаємодопомогу, можливість стати членом суспільної групи, щоб проявити свої інтереси, а також здорове та приємне середовище існування [1, с. 303].

У сучасних дослідженнях добробут є поєднанням не лише економічних, соціальних і екологічних чинників, а й організаційних, правових, морально-етичних та політичних відносин, що вдало регулюють процеси життєдіяльності та гармонійного розвитку суспільства [2, с. 62].

Відповідно до річного звіту Міжнародної комісії з вимірювання економічного та соціального прогресу (International Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress) добробут визначається як комплексний показник, який включає: матеріальні життєво-необхідні стандарти (дохід, споживання та багатство); здоров'я; освіту; особисті інтереси та види діяльності, включаючи працю; право політичного голосу та управління; соціальні зв'язки та взаємовідносини; навколишнє середовище (сьогоднішній стан та майбутній); безпеку (як в економічному сенсі, так і фізичному) [5]. Як наслідок, категорія «добробут» включає два складові – економічний та соціальний.

На наше переконання, нинішнє падіння економічного добробуту українського суспільства обумовлено низкою чинників. При цьому, з метою

напрацювання стратегії перспективного підвищення економічного добробуту вкрай важливо з цього комплексу факторів виокремити основні, які в перспективі матимуть вирішальне, ключове, критичне значення.

На наш погляд, до числа цих факторів, що вже в недалекій перспективі будуть вагомо впливати на економічний добробут українського суспільства, а відповідно і на поширення домашнього насильства, є значне зростання державного боргу України.

Наразі державний борг України слід визнати високим, тому що відносна величина боргу (його відношення до ВВП) досягла в 2018 р. 62,0%. Найбільше значення цей показник мав у 2016 р. (81,0%), найнижче за останнє десятиліття було у 2009 р. (34,7%) [3, с. 33].

Зважаючи на наведене, нині активно обговорюється питання щодо посилення контролю, перш за все – парламентського, щодо одержання Україною від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій позик.

На вдосконалення правового регулювання та посилення юридичної (кримінальної) відповідальності щодо безконтрольного збільшення зовнішнього боргу України до певної міри спрямований проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо криміналізації затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій» (реєстр. № 3574 від 02.06.2020 р.) [4].

Так, дійсно розмір та структура державного і гарантованого державою боргу України на сьогодні набули критичного характеру. І, в цілому, занепокоєння депутатського корпусу щодо цього питання ми поділяємо.

Законопроектом реєстр. № 3574 від 02.06.2020 р. передбачається внести зміни до статті 111 Кримінального кодексу України, згідно з якими передбачається віднести до державної зради затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій, що карається позбавленням волі на строк від 12 до 15 років з конфіскацією майна або без такої. Згідно з пояснювальною запискою, законопроект розроблений з метою криміналізації діяння із затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій.

Разом з тим варто звернути увагу, що Конституція України (п. 14 ч. 1 ст. 85) до повноважень Верховної Ради України відносить затвердження рішень про одержання Україною від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій позик, не передбачених Державним бюджетом України, здійснення контролю за їх використанням.

Як зауважується в пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо криміналізації затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних

фінансових організацій» – «...Кабінет Міністрів України руками народних депутатів затверджує загальну суму кредитів (позик), що залучаються державою до Державного бюджету України у відповідному році від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій.

Таким чином, будь-яка позика України від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій позик стає «передбаченою Державним бюджетом України» [4].

Звісно, що ніхто з Уряду «не вдається в деталі» і не розповідає народним обранцям при голосуванні за держбюджет на відповідний рік про істотні умови позики та про те, на які поступки та пониження вчергове має піти Україна, щоб отримати позику чи кредит» [4].

Варто зауважити, що досить складно (а скоріше – не можливо) Кабінету Міністрів України, іншим уповноваженим суб'єктам спрогнозувати в деталях суму позики, умови її отримання, структуру майбутньої заборгованості. Адже це виключно перспективний договірний процес, який залежить від значної кількості обставин (можливостей міжнародних фінансових інституцій, кон'юнктури ринку, рейтингу України, стану світової економіки тощо).

Оцінка і відповідальність Кабінету Міністрів України, інших уповноважених суб'єктів щодо розробки та реалізації державної політики в сфері одержання Україною від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій позик, на наш погляд, має носити як політичний характер (насамперед), так і юридичний.

В той же час притягнення до юридичної відповідальності Кабінету Міністрів України, інших уповноважених суб'єктів щодо розробки та реалізації державної політики в сфері одержання Україною від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій позик, на нашу думку, має розглядатися в контексті конституційно-правової відповідальності через застосування відповідних конституційно-правових санкцій (оголошення Верховною Радою України резолюції недовіри Кабінету Міністрів України або окремим його членам, дострокове припинення повноважень, скасування дії певних нормативно-правових актів щодо одержання Україною від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій позик тощо). Разом з тим, видається досить складним реалізація положень проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо криміналізації затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій» (реєстр. № 3574 від 02.06.2020 р.) щодо притягнення до кримінальної відповідальності колективного суб'єкта (наприклад, Кабінет Міністрів України) відповідно до пропонованих змін в ст. 111 Кримінального кодексу України за одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій без згоди Верховної Ради України.

Список використаних джерел:

1. Дrajниця С.А. Добробут населення України: проблеми і шляхи їх вирішення. *Університетські наукові записки*. 2013. № 2. С. 303-309.
2. Глубіш Л.Я. Еволюція наукових поглядів на зміст теорії добробуту та її специфіка на сучасному етапі соціально-економічних відносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 6. С. 58-63.
3. Маршалюк Т., Мороз І. Вплив державного боргу на економічний розвиток країни. *Світ фінансів*. 2019. № 2(59). С. 23-35.
4. Проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо криміналізації затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій» реєстр. № 3574 від 02.06.2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69000.
5. Stiglitz J. E. Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress [Електронний ресурс] / J. E. Stiglitz, A. Sen, J. P. Fitoussi. CMEPSP. 2009. September, 14. –URL: http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr/documents/rapport_anglais.pdf

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ (ЩОДО ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ У ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ)

Даниїл ЄВСТРАТЕНКО, студент магістратури факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету

Процеси становлення України як сучасної, демократичної, соціальної та правової держави нерозривно пов'язані з пошуками оптимальних шляхів державного регулювання трудових відносин. Нормотворча діяльність держави у цій сфері повинна спиратися на багатий міжнародний досвід, а також на нормотворчу діяльність Міжнародної організації праці (МОП). Саме тому одним із основних напрямів реформування законодавства про працю України є приведення його у відповідність до міжнародних трудових стандартів, у тому числі ратифікованих конвенцій МОП.

Як зазначав І.Я. Кисельов, по суті, в рамках МОП створено звід модельних актів із праці, творче освоєння якого є необхідною умовою розробки й удосконалення будь-якої національної системи права, яка прагне відповідати загальноцивілізаційним вимогам. Ці акти – об'єкт уважного вивчення, запозичення, практичного використання як визнаного в цивілізаційному світі еталону, свого роду міжнародного кодексу праці [1, с. 448-449].